

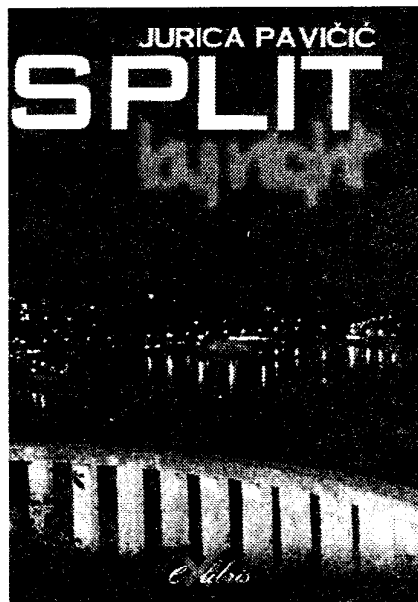
UZ OBJAVLJIVANJE SPLIT AT NIGHT, ZBIRKE ESEJA I KRONIKA JURICE PAVIČIĆA POSVEĆENIH SPLITU

Splitske godine štakora

piše Zlatko GALL

Koji su, zapravo, aspekti krize Splita? Teže je naći neki kojeg nema. Nevolja počinje od tla i zraka, a završava u kulturi i znanosti. (...) Split prednjači u gotovo svim negativnim trendovima u Hrvatskoj. (...) Na žalost, u Hrvatskoj se svi ponašaju kao da je to stanje normalno, i vjerojatno i zato Split by Night nije prepoznat kao problem, ili je prepoznat samo kao lokalni problem. Sumrak drugog hrvatskog grada, međutim, nacionalni je problem koji se mora rješavati s više instance, i to ne interventnim "pumpanjem" pojedinih gradilišta, već sustavnim osjemenjivanjem kulture, znanosti i tehnologije koje će Split izvući iz klopke za koju sam nije kriv: uloge taoca podivljale ideologije urbanizacije...

Nemojmo se lagati: spomenuti citat koji je **Jurica Pavičić** napisao još 1995. i koji se s pravom nalazi na samom uvodu *Split by night*, zbirke zapisa-kolumni posvećenih Splitu (biblioteka Split 1700 izdavača-Ex Libris i urednice **Jelene Hekman**), i gotovo okruglo desetljeće kasnije stoji kao precizna dijagnoza za splitskom parteru. Najstariji tekst u zbirci – koja donosi eseje i kronike iz dvijetisućitih svrstane u tematske cjeline – dao je tako presudan ton cijeloj kolekciji Pavičićevih sjajnih ogleda. Potvrđujući ga ne samo - uz **Antu Tomića**, njegova negdašnjeg kolega iz *bolje prošlosti* Slobodne Dalmacije, a današnjeg kolumnističkog sudruga iz Jutar-njeg lista, te **Borisa Dežulovića** - najboljim domaćim kolumnistom već i najboljim analitičarem hrvatskog svagdana i pronicljivim kroničarem splitskih prilika. Činjenica da kolumnistički zapis star deset godina – kao uostalom i drugi tekstovi uvršteni u ovu knjigu ili pak kolumne koje su koju godinu ranije sa-

Jurica Pavičić - njegove kolumne veoma se rijetko bave čistom politikom

brane u zbirci *Vijesti iz Liliputa* – i danas *drži vodu*, zacijelo je najveći kompliment koji jedan novinar, pisac ili autor koji objavljuje u dnevnim novinama, može poželjeti. Pavičić ih, pouka je tekstova unutar korica *Split at night*, nesumnjivo zaslužuje. Kao i u kolumnama i tekstovima objavljivanim tijekom devedesetih u Slobodnoj Dalmaciji i Vijencu, i recentnije Pavičićeve kolumne veoma se rijetko bave čistom politikom. Čak i kada je riječ o lokalnoj splitskoj političkoj razini. Znajući da se prave životne priče pa i sociopolitičke ili kulturološke istine ne nalaze unutar glavnog političkog toka, već najbolje očituju tamo gdje je matica slabija, Pavičića prvenstveno i zanima rubni prostor. Držeći s pravom da je pisanje o visokoj politici manje uzbudljivo negoli bavljenje svagdanom očitanim kroz događanja s ruba dokazao je da se i o stanju nacije, stranačkom mainstreamu, i velikim istinama više doznaje na tom istom rubu. Preciznije rečeno, na margini gdje se – kao u kakvom pot d'jeur zajedno na tihoj vatri krčkaju kultura, ideologija, politika začinjeni prstohvatom *općeg stanja* duha, subkulture i neizbježnog spo-

rta. Pavičić je i baš zato i zbirkom ogleda posvećenih Splitu složio vjernu sliku drugog hrvatskog grada, ali i same Hrvatske čije se sve traume, neurotična mjesta, frustracije i užasi ogledaju u njoj. Tekstovi poput *Requiem za Jugoplastiku*, *Hajduk - Manchester United 6:0*, *Vjeverice u Brozovoj vili*, *Štakori u gruntnovnici*, *Kako smo ubili grad besmrtnika*, *Velike ideje i mali gradovi...*, čitana na prvu, zapanjujuće su precizna seciranja – cinici bi rekli - splitskog razrješenja svojih kompleksa. Posebice onog sportskog i kulturnopovijesnog. Oni su međutim uz to jednako uvjerljivi dokazi konkretnih posljedica bahate privatizacije, samoživosti političara, jalovih stranačkih *ortočkih dogovora* i organiziranog kaosa u kojemu čak i lokalna grabežljiva sitnež uspijeva uloviti nrsni zalogaj. Pače, skice za portrete gradonačelnika **Škarića**, **Beroša**, **Buličića**, **Branimira Lukšića**, tekstovi poput *Papina planina blata*, *Mi ova-mo dolje vi tamo gore...* dokazni su materijal o nesposobnosti gradskih poglavara i stranačkih ministranata, neučinkovitosti preplaćenih birokrata i korumpiranih činovnika, *continuing story* o grado-

načelnicima koji, bez obzira na navučeni stranački dres, uvijek igraju samo za sebe. I ne morate biti Splitsanin koji s Pavičićem dijeli isti set uspomena da bi vas u zapisu o Starome placu oduševio piščev stil, emocionalnost lišena kenjkavosti i prenemaganja te – istovremeno – zapanjila autorova hladna racionalnost. Jer, veli Pavičić "... za nas koji smo odrasli u Spli-

Najstariji tekst u zbirci – koja donosi eseje i kronike iz dvijetisućitih svrstane u tematske cjeline – dao je presudan ton cijeloj kolekciji Pavičićevih sjajnih ogleda, potvrđujući ga ne samo najboljim domaćim kolumnistom već i najboljim analitičarem hrvatskog svagdana i pronicljivim kroničarem splitskih prilika

tu, odavno lišenom divote gradskog plina ta ledina (Hajdukova igrališta – o.p. - Z.G.) nije bila kod plinare, nego kod rođilišta. (...) O rođilištu, sjevernom stajanju i djeci koja kad se rode prvo čuju hučanje s tribina, **Miljenko Smoje** je napisao sjetan esej. Danas ničeg od toga nema: Smoje je umro, rođilište preseljeno, nogomet također...". Još jedno lepršavo i pitko poigravanje s nostalgijom i vremenom – prema posve netočnoj, no sve prisutniji tezi – o scijalističkoj idili i obilju? Malo sutra! Jer, svoj tekst o trgovanju *boljom prošlošću* Splita i Hajduka, bezočnoj uzurpaciji i pljački javnih dobara, gradskih prostora, marjanskih šetnica i žnjanskih plaža – a sve to uz blagoslov ili uz pomoć gradskih struktura – Pavičić zaključuje *brutalno istinitom* slikom iz stvarnoga života. I veli: "... Prolazeći tu-

da prije sam se sjećao golova, pobjeda i karnevalske egzaltacije mediteranskog navijanja. Kad je pogledam sad, mislim na poslovne kvadrate, Stimca, Kutlu i štakore koji oboružani baterijskim lampama noću tapkaju po gruntnovnici. Ni za tu ranu, tu agresiju na sjećanje, nitko neće odgovarati."

I ovoj tvrdnji teksta objavljenog 22. prosinca 2001. godine, vrijeme je – na žalost – dalo za pravo. Jer, ako je išta obilježilo posljednjih petnaestak godina **Radičinog vječnog Splita**, nisu li to upravo i danas živahni i sve gladniji – štakori koji sustavno grizu, trgaju, grickaju i glodu njegovu *vječnost*! Njihova imena i prezimena, ali i rekonstrukciju okolnosti u kojima su se – sigurno kao u toplom inkubatoru - gnijezdili, naći ćete unutar korica sjajne Pavičićeve *Split by night*.